

0-1C

History of Moletšé

K34/71

1/8

Dikoro tša Bkwena xoba tša Bahleloxa.

1. Mmoledi o re o tseba Bakwena xe ba dutše Kxoloke thoko ya mo xo axilwexo Pretoria lehono. Xomme xe o re lebelela re bona xo re Bakwena ba pele e be e le sethšaba se tee le Bakwena ba lehono e lexo Bakxatla ba Mmakao, Balelehono ba sa bitswaxo Bakwena. Byalekxoro ye xa e sa tsebya ka leina la Bakwena e tsebya ka soina la Moletši. Byale a re latišišeng sethšaba se xabotse ka mo se sepetšexo ka xona. Xe re lebelela re tseba xe Bakwena ba dula Kxoloke ba busa ke kxosi Manamela
2. we pele, ba ya ba dula Xa-Mokopane, e lexo dithabeng tša Mokopane mo ba xo bitšaxo Mosesetšane.
Xona ba dutsi ka xore noka e tletše ya ba sita xo nyoxa. Xomme ba re noka ye e re šita xo nyoxa rena re bexo Bakwena; Byale ba bitsa noka yeo Makxalakwena. Ka xobane e xana bakwena ba nyoxa ba ba oexo baana kwena, le xona e swanetše xo ba le dikwena. Byale ba re leina le la noka ya Moxalakwena le tšwa xo bona. Ke mo ba dutšexo xona sebaka se setelele. Kxoši Manamela a tswala morwa nthse ya a bitšwaxo Manamela, xomme ka moraxo a belexa morwa a mmitša Mololoe lexo yo monyane xo
3. Manamela e fela ke bana bamosadi. Xomme ka moraxo ba kxona xo nyoxa noka ya Maxalakwena e fela mokxalabye Manamela a ~~xxx~~ šetse a tšpfetše, xomme ba ya ba dula naxeng ya Maleokoe lexo kxaufsi le Xa-haka, mo naxeng ye xo be xo se na motho mo xo yona. Ba axa motse wa bona thabeng ye e bitšwixo Boetse, bona ba xa bitša Xa-Manamela e lexo leina le le tsebexano le lehono. Ka lebaka leo e be elè sethšaba se sexolo sa xo tšwa Kxoloke. Ke mo mokxalabye Manamela a hwilexo Axa šala barwa ba xaxwe ba ba bedi e lexo Manamela le Moloto.
4. Xomme Manamela we boledi a busa lexatong la manamela wa pele. Xomme yena xe a buša a bitša pitšo ye xolo yasethšaba. Xomme xe pitšo e kxobokane ba re ke xe kxoši. Manamela wa pele a re byale makxalabye o kwile, batho kamoka le tseba xore kxoši e swanetšwe xo lobga, xomme batho ba e kxoši e a rereša, Kxoši ya re xo bona yona xa e rate xo botša batho lebaka la xe loba ke

5. xo na e tla bea molao. Xomme kxoši ya re molao ke xore kxomo e ngwe le e ngwe ye e ~~khixixi~~ tswalaxo e na le mosela o mo šweu e swanetšwe xo tlišwa kxošing, ke lona leswanyo la dikxomo tša kxoši. Ke mo Moloto ngwanabo a emexo a re Manamela mo xolo wa-ka o a phoša byale xe sethšaba se le se se xolo ke xore dikxomo kamoka tša sethšaba e tla ba tša xa-xo xe xo tletše mesela ye mesweu. Moloto a xana taba ye ka matla, xommo sethšaba sa ema naye, a ripa boxolo bya sethšaba a tloxa Boetse a ya a dula Moletši e le xo re ke kxoši, a axa motse o moxolo xomme a bolaya batho ba ~~hnx~~ bantši Ba-Makxalaka ba a ba hweditšer moletši. Xomme mašaledi a ipea ka tlase xa xaxwe. Xomme Manamela yo a bexo a šetše Boetše ka sethšaba se senyane a kwa boxoši ~~hnx~~ bya oo xolo bya Moloto xomme sethšaba sa xaxwe se fokola. Manamela ke xe a thoma xo reta Moloto ngwana-abo e fela a ma reta ka bohloko, a re Molot ngwana-ešo, Molotola ba bangwe ba xabo xa a ba lotole.

6. Manamela ka bohloko a tloxa a ya Moletši le sethšaba sa xaxwe e ~~h~~ le xore a lwele le Matebele ba mo fenyā Boetše. Xe a fihla Moletši xo Moloto ngwana-abo a ipea ka tlase xa xwe xomme Moloto a re xo Manamela o ka dula mo naxeng ye e fela xe o bolaile tau o tle o bobē le tlou, le Phuhu kamoka tše a di some mo mošate tše dingwe tšona xe o di bolaile o je.

7. Moloto xe a bona xore boxoši bya xaxwe byo xotše a itheta a re :-

8. Ke nna Moloto wa poxo ya thšwene, moxo o moxolo Moletši. Moletši wa Raphuti xa o hlakanywe, o hlakanya ke pefo felale tlala. Marumo xa ao hlakane. Seroto o be a re Moletši xa o fenywe, ke xe a re ~~khixixi~~ marumo xa a hlakane. Xomme a bonthša xore Moletši ke naxa e xolo ye motho a ka se ke xo a e sepela ka letšatši a e fetša, ke pefo le tlala. Xomme a bonthša xore mmuso wa xaxwe ke o moxolo xe a re Mmoxo o moxolo Moletši, xomme a iponthša xore ke yo moxolo a re "Ke nna Moloto wa poxo ya thšwene."

Xomme yena a tšwala Kxabo Makxabokwane a Moletši. Makxabokwane a tswala Mosonya-Ra-se-ja-kxomo tša bakxale yo a

sa ke xo a eja kxomo tša magwexa; ba ke ba lapa le lengwela pele.

- Lapa la bobedi Moloto a tswala Kwekwerere-Mokxopha, khunwana a Moloto a mongata; ngwana wa mongwe le mo time boxobe le re mafsi a jx kxomo le mo thšeleleng, kwa xa xa-ba mabele xa ba leme. Mabele ba a šatola dihlathšana: Kxarapantwa selepe Ranko-Ntla-a Mathula, Mothupa di latswana a-ba- Mosima; kxoši e thopa e šale ka bošixo. (End.)

Ke xe kwekwerere a itheta xe a buša xomme yena a tswala Mainamela we thaka tša manthšo; Mainamela a buša sethšaba sa Moletši xomme yena a lwa ntwā tše m ntši; ye ngwe o e lwele le mauba. A tla a lwa le Mapono xe ba fetela Rhodešia, ba le ka tlase xa Moselekatse xomme bona ba be ba tsebya ka leina la Mpe ya mašona. Mainamela mathomong a boxoši bya xaxwe o be a sa bonthše bohlaile bya xaxwe. Batho ba re Mainamela xa a kxone m xo upa tšie a kxona.

10. Bapedi tša ba ja le ka meriri le Bathokwa ba nyama, ka xobane Kxwadu kxoši ya Botlokwa O bolaile tatxwe kwekwerere kua botlokwa mabyaneng.

Xomme xe batho ba re xa a kxone xo upa tšei a tla a upa a kxona, ba be ba e ra xo re xa a bohlaile xo fenya dithšaba tše dingwe, xomme a tla a di fenya e lexo mauba le mapuno.

Kxwadu a re ke bolaile Kwekwerere xomme le ngwana wa xaxwe Mainamela ke tla mmolaya, ka xobane ba be ba hloma e ke Mainamela xa a a th anya. Xomme kxwadu ka xore a nyatša

11. Mainamela kxoši ya ~~Botlokwa~~ Botlokwa, a tšwa ka dira a ya a thopa dikxomo tša Mašašame. Xomme xe kxwadu a bona xo re O thopile dikxomo tša Mašašane, a re Moletši xo na re tla thopa ra feta.

Xe kxoši Kxwadu a fihla Moletši bošubela e le xo re ke nyatšo ya xo re ba-moletši ke basadi. Ba eta ba thopa dikxomo tša moletši xe ba khumana di fula di na le badiša. Badiša ba re re ka se lese dikxomo di thopya, ba hlaba moxoši, xore batho ba motse ba phalale, ba katista dikxomo tša phatla-latša ba Botlokwa, xomme ntwā ya lwewa, e fela ba-moletši ba imela

12. ~~Xaxwe~~ Botlokwa, xomme ntwā ya fela e befa ka thoko ya Botlokwa,

ke mo xo tšweletše-xo moxale wa Batlokwa yo ba re xo ke Mphotla yena a lwa ka matla a šiišaxo; A fela a letša naka ya phala, a re "Ho-ho", "šwexa le thšaba thaka tša lena, le le sa ba le tšeela kxoši". Xe a re "Ho-ho" o be a etiya ka matla xomme ba moletši ba be ba katoloxe, xomme xe ba katoloxile o be a swara kxoši tliša matla re thšabele pele, xomme ba Moletši xe ba boela ba aparetša kxoši, Mphotla a buši a letše naka ho-ho a ba bethe, ba katoloxe a swere kxoši a re tliša matla, xomme kxoši e be e lapile ka kudu e palelwa xo kitima fela; e sexo xo lwa.

Xomme Batlokwa xe ba bona taba ye ya Mphotla ba tlabexa loxale le kxotlelelo ya xaxaie ke ma ba thomilexo xo mo reta, bare:

Mphotla ke Raselaelo Letebatebela xo betša hetsemane la marumo Mphotla, kxoro ye lebele Moletši.

Mphotla e be e le motho yo moso ka kudu wa xo kxwatla ka matla, wa seemo se se telele, Mo tšatšing le a fetša ba Moletši ka phatla ya xaxwe ye a bexo a betha ka yona xe a se no xo fetša xo letša naka.

14. Mo ntweng ye e xolo Boetlokwa le xe baetlwae le baxale ba ile ba palelwa. Baxale ba ba bararo ba fela ba leka xo phološa lxpši, ka xo re Rapiri a xoxe kxoši ka seatla ka xobane e šitwa xo kitima, Mphotla yena a fele a bolaya ba Moletši ka phatla, a thuše ke Mamphaphatla ka xore batho ba be ba phatlaladitšwe ke dikxomo.

Ba-Moletši ba lwa ka matla ba ba swara kxwadu kxoši ya Batlokwa, yo a bolailexo Kwekwerere, a ikxodiša a re le morwa wa Kwekwerere e lexo ~~Xoxe~~ Mmainamela ke tla mmolaya. Xomme leho-no Mmainamela o swere yena kxwadu a mmolaya.

15 Xomme xe dira di swere kxwadu tša mo iša mošate. Xomme bammolaya ka sehloxo se sexolo, ba mo ~~ng~~ phula ka xanong ka diphata, ba mo nweša mafsi a xo fiša. Ba botlokwa ba kxopela xo mo lopolla e fela ba Moletši ba xana ba re xo Batlokwa, le bolaile Kwekwerere le rena re bolaya Kxwadu ke xe ba mmolaya.

Ba Moletši ba thoma xo bolela ba re "Kxwadu xe a tla bola-

matlabyang.

K34/71

wa matlabyang a tšwa bodibeng, a nthša hloxo ka xare ka noko."

Xomme ba itheta ba re - "re moxoxo o moxilo Moletši, o kxona ke phefo le tlala, xe e le marumo xa a o hlakane."

Ke mo leina la Mmainamela le tumilexo mathokong kamoka.

16. Ke xe xo tla tla mokxowa mošate wa Moletši ka dikoloi tše tharo. Xomme xe ba bona makxowa e le la mathomo ba bona mokxowa, ba re ke-ba Matana wa pitsi, ka xobane ba motana e be e le batho ba ba hwibidu. Xomme xo be xo na le lesoxana le lengwe ba re ~~ke~~ ke-Kodiša, yena o be a tseba mokxowa, e ~~ke~~ bele a tseba le sekxowa e lexo seburu. Kadiša ke morwa wa Sekxobo-kxobo. Xomme yena a re xo batho ba Moletši. "Nneyeng morwedi wa lena ba Mmainamela, ke le rapeleleng xo makxowa xobane ba tla le bolaya." Bona ba xana. Kadiša ka xo tseba sekxowa a re xo makxowa, "Ba Moletši ba rate xo lwa le lena, "Sepelang le itukiše." Mokxowa a tloxa, ebeele makxowa a Mokhonthedi Mabasa wa xo lwa le Mmalebexo. Xomme mokxowa mohla ba boya ba tla ba rapile basothoe lexo ~~mauba~~; mauba; xomme ba tla ba lwa le Mmainamela, Eupya mo ntweng ye mokxowa a bolaya kxoši Mmainamela, ba thopa dikxomo le batho mo motseng.
- 17.

Xomme Mokxoba wa xo tswalwa ke Mmainamela, a šala a kxoboketša batho xo re e be motse xape wa Moletši. Xomme a leka ka maatla a ba a dira motse o moxolo. Ke xe batho ba Moletši ba thoma xo mo reta ba re:

18. Mokxoba! kxoboketša bahlalo-xa ba boye. Batho beno ba boye ka dithoxolo tša Bomosebudi. Mokxoba thupa o robilentleng, Sampoko o robile ngwaxa-ola. Banna le basadi xa ba sa betwa. Sampoko le tiye hephaka-phaka, le bethe yo mošimana wa Mokwele, ke yena a tlaxo xo senya la mono. Raphuli o tšwile madiba a ~~kwen~~ kwena. O tswetšwe kuwa Mosestšane. Mo moraxo xa ntlo tša Mokopane. Kole e tšwa bodibeng bya xo šiiša, byo bo tala-tala; byo bo sekexo bo tsenthša motho lenao. Na o loka leoto Matlala

- a Šiko? O tla tla o kxotla ke lefsika le, ngwana wa kx kwena a ntše a töaxetše. Ke se Sesedi se xodimo Mokxoba, dithšaba
19. tšohle di se bona xodimo. Kxoši, keya xa-Ramopulana. Mohla ke ya dira ke axa dinau, xo šala xo ketlaketla balatedi. Borasadinaka a Ramodanki. Lexodimo xa nkabe le na le motse, nkabe re ~~xx~~ axela hethlwana motse. Yena a betha mokxowa le Mmina-Pitsi Dikxale, xo re leina la Kobe a le lahle, ~~xxxxxxxxxxxx~~ Maxoši ka moka mellwana kweithši, e bang a kuwa ketšatši le tšwaxo. Kxabo xo tuka ya Mmainamela Makxoši a tšwetšwe maung, kxoši tšwetšwe ~~ae~~ x ngwedi le naledi heratadi okama maru Moloto he kuwa ponong ba bona lerathadi.
20. Mokxoba xe a kxobokeditše batho, a buša ka mokxwa wa xo loko. Xomme yena o be a na le monna-abo yo ba mmitšaxo Tibu, xomme Mokxoba ka xa a bone Makxowa a bolaile ntataxwe Mmainamela, a se hlwe a rata xo ema pele xa bona, xomme a fela a roma Tibu xo re a ye a bolele le mokxowa, ke mo mokxowa a tsebilexo Tibu, a hloma nke ke kxoši.
- Xomme lebakeng leuwe la pušo ya Mokxoba, ke xe Matlala a sa kwane nage. Xomme Matlala a romela dira xo thopa dikxomo tša Mokxoba tše di bexo di le merakeng kuwa tlapeng la moxodi.
- Xomme dira tša lwa ntwā fao xomme ba Moletši ba fenywa, ba
21. Matlala ba thopa dikxomo ba ya xae, xomme le masoxana a Mokxoba a ya a mo tsebiša. Mokxoba ka xo tlala pelo a re lehona ke thopetšwe ke masadi dikxomo. (O be a e ra Matlala). Xomme Mokxoba a nthša dikxomo tše dingwe, a di iša morakeng xa-Matlala. Mosoxana a di axela moraka xaufsi le xa-Matlala. E xore kxoši e rile; "Eyang le di axela xa-Matlala, re bone xa ba tseba ntwā xe ba le boxale ba ~~ix~~ tladi thopa xomme ba tla hlakana le rena." Bahlaloxa. Xomme banna ba Matlala ba šwexa xo di tšea. Xomme kamoraxo xa lebaka dikxomo tša xomela xal. Xomme kxoši ya hwa, e belexile ngwana, e fela a sa ntše a le lesoxana, yo leina
22. la xaxwe a lexo sešixo. Xomme mo lehung ta ntataxwe, Tibu a re ke swanetše xo swarela Seširo boxoši ka xobane e sa le yo monyane, le xona a ka se bušeke sa phela.

Xomme banna ba bangwe ba xana taba ye. Xomme sethšaba sa ripexa diripa tše pedi. Csa Sešixo le sa Tibu. Xomme taba ye ya bāletšwa mokxowa xo ye ahlola. Lupyā bona ba fihla ba re; re tseba Tibu ke yena yo re hlwaxo re šoma naye. Xomme bona ba fela ba bonthša mokxowa xore Tibu o be a roma ke Mokxoba. Xomme mokxowa xa a bona xore ~~ka~~ kahlolo yeo e a pala, ba re xo Tibu ba re: "O swanetše xo tla ~~ka~~ Polokwane (Polokwane ke xe e sa tšo axwa).

23. le batlo ba xaxo kamoka". Xomme ba tsebiša le Sešixo xore a tle le batho ba xaxwe kamoka Polokwane.

Xomme xe letšatši le fihla dikxoši tše tša ya le batho ba tšona. Xomme xe ba fihla, mokxowa a re Tibu emela ka thoko le batho ba xaxo ke mo a emetšexo le batho ba xaxwe. Xomme ba buša ba re Sešixo emela ka thoko le batho ba xaxo, xomme le yena a emela. Xomme ba hwetša sethšaba se se ntši se le ka xo Sešixo. Xomme ke xe ba xomiša Tibu le Sešixo ba re sethšaba se ahlotše xore Sešixo ke kxoši, yena a thoma xo buša sethšaba sa Moletši xo fihlela lehung. A belexa morwa wa xo mo lšitela boxošing, ba re ke kxabo le byale o sa buša sethšaba sa Moletši.

24.

Tibu ka xo lwela boxoši a tloxa le batho ba xaxwe ba tla ba axa kxaufsi le motse wo o bitšwano Mokolopong lehono, xomme a dula ~~ka~~ xona ba xo bitša xa-Ratibu. Xomme yena pušo ya xaxwe ya se bonale. Ke xe atloxa a ya xo reka ~~ka~~ naxa le batho ba bangwe kuwa kxodiopone xomme byale o hwile xo buša fela sethsaba-nyana se ntatakwe a hwilexo a rekile naso naxa ya kxodiopone.

25.

Lexane la Dikxoro le Dikxoši tša Moletši.

